

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Nostoja Karvin ammattillisen koulutuksen arviointien 2021-2022 keskeisistä tuloksista

Esityksen teemat

Yksilölliset opintopolut ja erityinen tuki

Opiskelijoiden osaaminen ja järjestäjien pedagoginen toiminta

Opiskelijoiden yhteisöllisyys, osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet

Työelämässä oppiminen ja työelämäyhteistyö

Jatkuvan oppimisen haasteisiin vastaaminen äkillisissä rakennemuutoksissa

Laadunhallinta

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Yksilölliset opintopolut ja erityinen tuki

Henkilökohtaistaminen sekä osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen

- **Henkilökohtaistamisen merkitystä osana urasuunnittelua ja jatkuvaa ammatillista kasvua tulee vahvistaa.**
- **Opiskelijoiden aktiivista roolia henkilökohtaistamisessa tulee kehittää.**
- **Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen käsitteitä, toimintaohjeita ja linjauksia tulee selkeyttää ja epävirallisen oppimisen tunnistamista tehostaa.**

Ohjaus- ja tukitarpeiden huomioiminen, henkilökohtaistamisen seuranta ja arviointi

- **Opiskelijoiden erilaisten ohjaus- ja tukitarpeiden huomioimista sekä ohjauksen saatavuutta tulee kehittää.**
 - Erityisen tuen tarpeiden tunnistamista on kehitettävä jatkuvan haun kautta tulevien osalta ja ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.
 - Vaativan erityisen tuen saatavuus ja koulutuspaikkojen riittävyys eri alueilla tulee varmistaa. Mahdollisuutta siirtyä tarvittaessa tuen muodosta toiseen tulee kehittää.
- **Työelämän edustajien osallistumista henkilökohtaistamiseen tulee vahvistaa.**
 - Erityisen tuen opiskelijoille soveltuvien työpaikkojen saatavuutta, työpaikkaohjaajien perehdyttämistä ja opiskelijoiden tukea työelämässä oppimisen aikana tulee kehittää.
- **Henkilökohtaistamisen toimivuutta sekä ohjaus- ja tukitoimien vaikuttavuutta tulee seurata, arvioida ja kehittää systemaattisemmin.**
 - Koulutuksen järjestäjien ja OKM tulee seurata laajentuneen oppivelvollisuuden vaikutuksia erityisen tuen tarpeeseen.

Henkilöstön työnjako ja resurssit

- **Henkilökohtaistamisen työnjakoa, rooleja ja vastuita tulee selkeyttää ja henkilöstön välistä yhteistyötä tulee edistää.**
 - Myös erityisen tuen organisointia ja työnjakoa on tärkeää arvioida ja kehittää eri koulutusasteiden, tutkintomuotojen ja toimipaikkojen osalta. Alakohtaiset erityisopettajat ovat hyvä keino parantaa tuen toteutusta.
- **Resurssit henkilökohtaistamiseen tulee varmistaa.**
 - Järjestäjätasolla tulee tehdä paremmin näkyväksi erityisen tuen korotetun valtionosuuden kohdentuminen toimintaan ja kehitettävä kohdentumisen seuranta. Erityisopettajaresurssia tulee varata riittävästi erityisen tuen eri tehtäväalueisiin.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opiskelijoiden osaaminen ja koulutuksen järjestäjien pedagoginen toiminta

Näyttöjen laatu on pääosin hyvä, näyttöjen järjestämisessä on eroja

- **Kriteeriperusteinen arviointi ja opiskelijan itsearviointi toteutuvat näytöissä hyvin**
- **Opiskelijat ja työelämä ovat pääosin tyytyväisiä näyttötoimintaan**
- **Näyttöjen järjestämisessä on eroja aloittain ja tutkinnoittain**
 - Kuinka usein näytöt toteutetaan osana työelämässä oppimista
 - Työpaikoilla toteutettavien näyttöjen osuus kaikista näytöistä
 - Ammatti- ja erikoisammattitutkintojen näytöt järjestetään useimmiten työpaikoilla. Perustutkintojen näyttöjä järjestetään vielä paljon oppilaitoksissa.
- **Työelämän edustajat osallistuvat harvoin etenkin oppilaitosnäyttöjen arviointiin → osallistumista lisättävä**

Opiskelijoiden osaaminen on keskimäärin hyvää

Vahvuudet osaamisessa

- Näyttöjen arvosanat hyviä: esim. logistiikan (86 %), sosiaali- ja terveysalan (92 %) sekä sähkö- ja automaatioalan (86 %) perustutkinnoissa valtaosa opiskelijoista sai näytöistä vähintään hyvän arvosanan
- Ammatin perusosaaminen; työssä tarvittavien keskeisten työmenetelmien ja -välineiden käyttöön liittyvä osaaminen sekä työturvallisuusosaaminen.
- Nuorilla opiskelijoilla digitaidot ovat osaamisen vahvuuksia ja aikuisopiskelijoilla työelämätaidot.

Osaamisen kehittämistarpeet

- Työn perustana olevan teorian hallinta ja sen soveltaminen käytännön työtehtäviin.
- Nuorten opiskelijoiden osaamisessa isoja eroja yksilöiden välillä ja kahtiajakoisuutta esimerkiksi yhteistyö- ja vuorovaikutustaidoissa.

Monkey Business Images/Shutterstock.com

Työpaikkaohjaajien osaamista on tarpeen kehittää edelleen, myös opetus- ja ohjaushenkilöstön osaaminen varmistettava

Työpaikkaohjaajien osaamisen kehittämistarpeet tulivat esiin kaikissa arvioinneissa.

- Ohjausosaaminen ja arviointiosaaminen
- Tutkinnon perusteiden tuntemus
- Mahdollisuudet osaamisen päivittämiseen

Opetus- ja ohjaushenkilöstön osaamisen kehittämistarpeet:

- Työelämä- ja ammattialaosaaminen
- Henkilökohtaistamiseen liittyvä osaaminen
- Erityisen tuen osaaminen

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Opiskelijoiden yhteisöllisyys, osallisuus ja vaikuttamisvalmiuksien kehittyminen

Opiskelijoiden kokemukset yhteisöllisyydestä

- **Suurin osa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista kokee olevansa osa oppilaitosyhteisöä ja työyhteisöä työelämässä oppimisen aikana.**
 - Jatkuva haku, yksilölliset opintopolut ja työelämässä oppiminen asettavat haasteita yhteisöllisyyden kokemiselle ja toteuttamiselle.
- **Enemmistö opiskelijoista kokee oppilaitoksen ilmapiirin hyväksi ja henkilöstön helposti lähestyttäväksi.**
 - Opiskelijat, joilla oli kiusaamiskokemuksia ja jotka eivät kokeneet kuuluvansa osaksi oppilaitosyhteisöä, arvioivat yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen liittyvät asiat muita opiskelijoita selvästi kielteisemmin.
- **Erilaiset tapahtumat koetaan tärkeiksi yhteisöllisyyden luonnissa ja ylläpitämisessä.**
 - Oppilaitoksen johdolla on merkittävä rooli yhteisöllisyyden ja osallisuuden tukemisessa. Koko oppilaitosyhteisön tulee olla mukana yhteisöllisyyden rakentamisessa, jotta yhteisöllisyydestä tulee luonteva osa arjen toimintaa.

Opiskelijakuntatoiminta ammatillisessa koulutuksessa

- **Opiskelijakuntatoiminta koskettaa vain pientä osaa ammatillisen koulutuksen opiskelijoista.**
- **Opiskelijakunnan hallituksen kokoonpanossa tulee huomioida paremmin opiskelijoiden moninaisuus ja tukea eri taustoista tulevien opiskelijoiden osallistumista opiskelijakunnan hallituksen toimintaan.**
 - Lisäksi toiminnassa tulee tarjota moninaisia osallistumisen tapoja, kuten aikaan ja paikkaan sitomaton osallistuminen.
 - Opiskelijoiden osallistuminen yhteiseen vaikuttamistoimintaan tulee sisällyttää luontevaksi osaksi opintoja.

Vaikuttamisvalmiuksien kehittyminen ammatillisessa koulutuksessa

- **Vaikuttamisvalmiuksia opitaan eniten oppitunneilla sekä lähipiirissä.**
 - Opiskelijat kokivat oppineensa hyvin vastuunottamista omista opinnoistaan.
 - Opiskelijat eivät kokeneet saaneensa opintojensa aikana yhtä paljon tukea opiskelumotivaation ylläpitämiseen ja muuhun elämään liittyvien valintojen tekemiseen.
 - Oppituntien ohella opiskelijat kokivat oppineensa vaikuttamisvalmiuksia lähipiirinsä, kuten huoltajien ja ystävien, kautta.
- **Ammatillisen koulutuksen opiskelijat kokivat oppineensa vaikuttamisvalmiuksia erityisesti työelämässä.**
- **Äänestäminen ja ostopäätöksillä vaikuttaminen ovat keskeisimpiä opiskelijoiden vaikuttamisen tapoja nyt ja tulevaisuudessa.**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Työelämässä oppiminen ja työelämäyhteistyö

Työelämässä oppimisen toteutus

- **Työelämässä oppimiseen soveltuvien työpaikkojen lisäämiseksi tulee kehittää uusia keinoja.**
- **Ohjauksesta ja vastuista sopimista ja näyttöjen suunnittelua tulee kehittää.**
 - Oppilaitosten ja työelämän odotuksia ja rooleja osaamisen tuottamisessa on tarpeen selkeyttää.
 - Ohjauksen ja osaamisen kehittymisen seurannan käytännöistä ja vastuista tulee sopia yhdessä oppilaitosten ja työpaikkojen kanssa.
 - Näyttöjen suunnittelua yhdessä opettajan, opiskelijan ja työpaikkaohjaajan kanssa tulee vahvistaa.
- **Koulutussopimuksen ja erityisesti oppisopimuksen tunnettavuutta työelämän keskuudessa tulee lisätä.**

Koulutuksen järjestäjien ja työelämän väliset yhteistyön muodot ja seuranta, arviointi ja kehittäminen

- **Koulutuksen järjestäjien ja työelämän väliset yhteistyön muodot**
 - Koulutuksen järjestäjien tulee edelleen kehittää työelämän tarpeista lähtevien palveluiden ja koulutusten tarjontaa.
 - Koulutuksen järjestäjien tulee tiivistää yhteistyötään ja yhtenäistää palveluidensa ja koulutustensa tarjontaa.
- **Työelämässä oppimisen ja työelämäyhteistyön seuranta, arviointi ja kehittäminen**
 - Työelämässä oppimisen ja työelämäyhteistyön seurannan, arvioinnin ja kehittämistä on tarpeen jatkaa edelleen ja henkilöstön roolia siinä selkeyttää.
 - Muuta kuin työelämässä oppimista koskevaa yhteistyötä tulee kehittää paremmin työelämän tarpeita vastaavaksi ja hyödyntää kehittämistyössä saatua palautetta.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Jatkuvan oppimisen haasteisiin vastaaminen äkillisissä rakennemuutoksissa

Koulutusorganisaatioiden varautuminen työelämän nopeisiin muutoksiin - Erillistoiminnasta osaksi perustoimintaa

- **Työelämän muutosten ennakointi koulutuksen järjestäjän toiminnassa**
 - Koulutuksen järjestäjien on tärkeää selvittää oman organisaationsa ja toimintaympäristönsä erityispiirteet ja määritellä, millaista varautumista ja kehittämistoimia äkillisissä rakennemuutoksissa toimiminen edellyttää.
 - Koulutuksen järjestäjien on tarpeen varmistaa, että niillä on toimivat sisäiset rakenteet ja prosessit työelämän nopeissa muutostilanteissa toimimiseksi eri yhteistyökumppanien kanssa.
- **Toimintamallit työelämän nopeissa muutostilanteissa**
 - Työelämän nopeissa muutostilanteissa koulutuspalveluita toteuttaneiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien on tärkeää jakaa muille koulutusorganisaatioille toimiviksi osoittautuneita toimintamallejaan koulutusten suunnittelussa, toteuttamisessa ja kehittämisessä ja opetushenkilöstön riittävyyden turvaamiseksi.

Opetuksen suunnittelussa on tärkeää varautua työelämän nopeisiin muutostilanteisiin

- **Opetuksen suunnittelu**
 - Opetussuunnitelmatyön ja opetuksen suunnittelun prosesseissa ja -ohjeissa on tärkeää huomioida koulutuksen skaalattavuus äkillisissä rakennemuutostilanteissa.
- **Tutkinnon osat ja muut pienet osaamiskokonaisuudet**
 - Työelämän nopeissa muutostilanteissa olisi tärkeää voida nostaa yksittäisten tutkintojen osien ja muiden pienten osaamiskokonaisuuksien opiskelijamäärää tarveperustaisesti.
- **Opintojen sisältöjen ja toteutustapojen skaalattavuus**
 - Mahdollisuus opintojen sisältöjen ja toteutustapojen skaalattavuudesta työikäisten jatkuvan oppimisen koulutuspalveluihin tulisi huomioida opetuksen linjauksissa ja suunnittelussa.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Laadunhallinta

Laadunhallinnan tila ja laatustrategian toteutuminen

- **Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila on kokonaisuutena hyvä.**
- **Koulutuksen järjestäjien väliset erot laadunhallinnan tasossa ovat ennallaan.**
- **Koulutuksen järjestäjät ovat edistäneet laatustrategian toteutumista.**
 - Edistymistä on osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman kytkemisessä osaksi laadunhallintajärjestelmää, säädösten mukaisen tietoturvan ja suojan varmistamista tietojen käsittelyssä sekä koulutustarjonnassa ja -palveluissa, jotka vastaavat asiakkaiden muuttuvia tarpeita ja mahdollistavat yksilölliset ratkaisut.
 - Parannettavaa on työelämän, sidosryhmien ja huoltajien osallistamisessa sekä toiminnan tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja laatua kuvaavien tulosten viestinnässä eri kohderyhmille.

Laadunhallinta ja johtaminen sekä eri tahojen osallistaminen

- **Koulutuksen järjestäjien on tarpeen kytkeä laadunhallinta tiiviimmin osaksi johtamisjärjestelmää.**
- **Koulutuksen järjestäjien välistä yhteistyötä on tarpeen tiivistää laadunhallinnan erojen kaventamiseksi.**
- **Suunnitteluun, kehittämiseen ja laadunvarmistukseen osallistamisen kehittäminen:**
 - Henkilöstön, opiskelijoiden, työelämän ja sidosryhmien mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen tulee varmistaa.
 - Työelämän, opiskelijoiden, kumppaneiden ja sidosryhmien osallistumista koulutustarjonnan ja -palvelujen yhteiseen suunnitteluun ja palvelujen laadunvarmistukseen on tarpeen lisätä.
 - Toiminnan tavoitteet ja mittarit on tarpeen määritellä yhdessä keskeisten tahojen kanssa ja viestiä tuloksista eri kohderyhmille. Erityisesti yhteiskuntavastuun tavoitteet, mittarit ja tulokset.

Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä järjestettävän koulutuksen laadunhallinta ja laadunhallinnan toimivuus

- **Työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä järjestettävän koulutuksen laadunhallinnassa on kehitettävää.**
 - Oppimis- ja näyttöympäristöjen saavutettavuus ja esteettömyys tulee varmistaa.
 - Opiskelijoiden tarvitseman tuen sekä erityisen ja vaativan erityisen tuen saatavuus eri oppimisympäristöissä tulee varmistaa.
- **Laadunhallintajärjestelmien toimivuutta ja tehokkuutta tulee arvioida järjestelmällisesti.**

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Lähteet

Lähteet

- Kiesi, J., Goman, J., Huhtanen, M., Helve, H., Laine, A., Piilonen, H., Raudasoja, A., Ståhl, B., Vartiainen, R. 2022. Ammatillisilla poluilla – Arviointi yksilöllisistä opintopoluista ammatillisessa koulutuksessa.
- Hievanen, R., Kilpeläinen, P., Huhtanen, M., Tuurnas, A., Loukusa, V., Pylväs, L., Rasinaho, K., Taakala, J., Tujula, M., Vieltojärvi, M. 2022. Kumppanina työelämä – Arviointi työelämässä oppimisesta ja työelämäyhteistyöstä ammatillisessa koulutuksessa.
- Hakamäki-Stylman, V. & Kilpeläinen, P. 2022. Sähkö- ja automaatioalan koulutus ja sen tuottama osaaminen.
- Korpi A., Frisk T., Hietala R., Tuurnas A. 2022. Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallinnan tila 2022.
- Frisk, T., Isoaho, K., Hietala, R., Kotiranta, L., Hirsjärvi, I., Huttula, T., Kankare, P., Löytänen, O., Myllykangas, P., Mäki, M., Stenbacka, Å., Suomala, P. 2022. Koulutusjärjestelmän kyky vastata jatkuvan oppimisen haasteisiin äkillisissä rakennemuutoksissa.
- Hakamäki-Stylman, V., Kilpeläinen, P. 2022. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta sähkö- ja automaatioalan perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa.
- Hakamäki-Stylman, V., Kilpeläinen, P., Rumpu, N. & Venäläinen, S. 2022. OSALLISUUS TEHDÄÄN YHDESSÄ – Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella. Arvioinnin keskeiset tulokset ja kehittämissuosituksiset.

Lähteet

- Hakamäki-Stylman, V., Huhtanen, M., Kilpeläinen, P., Pusa, A., Rumpu, N., Venäläinen, S., Huhtala, O., Multasuo, S., Mustonen, T., Viljanen, V., Wahlström, N. 2022. OSALLISUUS TEHDÄÄN YHDESSÄ – Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella.
- Hakamäki-Stylman, V., Huusko, M., Kilpeläinen, P., Väätäinen, H. 2022. Sosiaali- ja terveysalan ammatillinen ja korkeakoulutus – Arviointien keskeiset tulokset ja kehittämissuositukset.
- Goman, J., Hievanen, R. 2021. ERITYINEN TUKI VOIMAVARAKSI – Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta. Tiivistelmäraportti.
- Goman, J., Hievanen, R., Kiesi, J., Huhtanen, M., Vuojus, T., Eskola, S., Karvonen, S., Kullas-Norrgård, K., Lahtinen, T., Majanen, A., Ristolainen, J. 2021. ERITYINEN TUKI VOIMAVARAKSI – Arviointi ammatillisen koulutuksen erityisestä tuesta.
- Hakamäki-Stylman, V. & Kilpeläinen, P. 2021. Kuljetus- ja logistiikka-alan koulutus ja sen tuottama osaaminen.
- Kilpeläinen, P. 2021. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta sosiaali- ja terveysalan perustutkinnossa.
- Hakamäki-Stylman, V. 2021. Ammatillinen osaaminen ja pedagoginen toiminta logistiikan perustutkinnossa.